

laga tej statistiki 70 razredov na enega nadzor- nika, kar nam znači še vedno minimalno stati- stiko, kljub temu, da odpade nekaj šoloobveznih otrok na srednje, meščanske in druge strokov- ne šole.

15. Tudi v tej komisiji pogrešamo voljenih zastopnikov učiteljstva iz posameznih oblasti.

16. Pravila Udrženja Jugoslovenskog učitelj- stva s izmenama i dopunama koje je izvršila I. Gl. Skupščina UJU u Zagrebu 8. i 9. nov. 1921. god.

— **Maturanti l. 1909 v Mariboru!** Naš let. sestanek se vrši 8. sept. v Slov. Bi- strici. Snidemo se ob 12. uri v hotelu »Beograd«. Pridite vsi! Zveza vlakov ugodna. Oglasite se z dopisnico, da pre- skrbim prenočišča. — Matko Janžekovič

— **25letnico mature** obhajajo mari- borski maturanti v soboto 9. septembra ob 6. zvečer v gostilni Balon na Pobrežju. Eventualni predlogi naj se pošljejo tov. Klemenčiču na Pobrežju.

— **Tovariši, ki smo maturirali leta 1887. v Kopru,** pridite na sestanek 2. sep- tembra na Bled. Snidemo se pri Petranu ob jezeru ob 11. predpoldne, da še enkrat oživimo stare spomine. — Učitelj Ger- mek.

— **Še enkrat Poljane!** Poleg denun- ciranja tukajšnje učne osebe za rabo lesa iz učiteljskega gozda kot je bilo že ob- javljeno v notici z dne 6. julija t. l., je bila učna oseba citirana tudi pred okrajno sodnijo v Novem mestu radi prestopka zakona po § 460.

Mežnar Gramer, ki je obenem pred- sednik krajnega šolskega sveta, se je ia- vil na iniciativo klerikalne stranke kot prostovoljna priča k sodnji. Ker je bila izjava mežnarja — predsednika nelasna in zveržena po danih receptih v prozor- nem namenu ovadbo poostrih je bilo so- dišče prisiljeno poslati orožništvo na po- izvedbo, kako piše šolska kronika že izza leta 1852. o učiteljevi lastnini!

Sodišče je razsodilo pravico in tako je dobila učna oseba zadoščenje, kljub temu, da je poslala neka oblast ki je bila »naj- brže« mistificirana od »dobrohotnega« župnika s Poljan — svoj protest!

Ali pa bo dala tudi šolska oblast učni osebi zadoščenja, ki trpi tako kruto po- nižanje. Zares žalostna so dejstva, da mo- ra bajonet ščititi učiteljevo pravico!

Ljudska govorica na tudi že pol leta piše kroniko, da prečastiti gospod iz Po- ljan nastavi v novem šolskem letu gosp. tainika iz Toplic za poljanskega učitelja, ki je sicer organist in vnet organizator Orla, učiteljskih izpitov pa nima, sloven- ščino piše ravno za Kočevarje prikladno in prečastitemu gotovo ne bo kalil kočev- skih vod!

— **Tovariši, kje ste!?** K tozadevne- mu članku »Mladinske organizacije in kmetijsko nadaljevalne šole« v 33. šte- v. »Učit. Tovariša« dostavljam sledeče: Lepe so besede in lepo se slišijo! V 25. številki »Učit. Tov.« je pod nadpisom »Trgovsko - obrtno in kmetijsko šolstvo« bil razpisan »Kmetijski tečaj za učitelje« na kmetijski šoli na Grinu. Tečaj je bil zasnovan za dobo 24. julija do 2. septem- bra s popolno državno preskrbo obisko- valcev ter je imel namen usposobiti učitelje za pouk na kmetijsko-nadaljevalnih šolah; v ta namen bi se imel vsak udele- ženec podvreči kratkemu izpitu. Tudi jaz sem prošil za vsprejem v ta tečaj ter na- vedel več razlogov, s katerimi sem sku- šal podkrepiti potrebo vsprejema v ta tečaj v strahu, da bi mogoče ne bil spre- jet. — Ali kak odgovor sem dobil; »Sle- deči: Ljubljana, dne 12. julija 1922. Ker se je priglasilo za učiteljski tečaj na Grinu premalo prosilcev, se tečaj za letos ne priredi, kar blagovolite vzeti na znanje. Po naročilu pokr. namestnika: Šef oddel- ka: (Nečitljiv podpis).« »Faire plus de copeaux que de besogne«. — Fr. Š.

— **Šolstvo v Bolgarski.** Minulega šol- skega leta je bilo v Bolgarski 5121 ljud- skih šol s 595.651 učenci. Učiteljskih mo- či je bilo skupno 16.182. Srednjih šol je bilo 108 s 35.000 dijakih in sicer 20.054 di- jakov in 15.000 dijakinj. Višjih šol je bilo 15 skupno z učiteljišči. Vseučiliških dija- kov je bilo 2083.

— **Ne tako!** V zadnjem poročilu o seji višjega šol. sveta je bilo čitati, da se pozivata dve naši tovarišici, da prosita za upokojeve, sicer se jih uradnim potom upokoji. Navedeni sta bili s polnimi imeni. To ni prav in bi bilo pričakovati od poro- čevalcev v liste, bodisi stanovske kakor tudi politične, malo več takta in obzir- nosti. To meče slabo luč na ves stan in ne boli samo prizadetih, ampak tudi dru- ge. Če kdo službuje 35 ali 40 let in je žrtvoval šoli in vzgoji mladine vse svoje moči ter si nakopal bolezen, bogme ne zasluži, da se ga na podoben način bri- skira v javnosti, ali pa tudi samo med to- variši. Slučajno poznam obe tovarišici osebno in vem da je v našem stanju še dosti mlajših in starejših, ki niso in ne iz-

polnjujejo svojih dolžnosti tako vestno in marljivo, kakor sta jih izpolnjevali ti dve tovarišici. Ako oblast uvidi, da na pod- lagi izpričeval kdo ni več za službo, se lahko najde druga tehtnejša pot, do kateri se doseže isto in ne boli ne dotičnika, ne drugih. — Hren.

— **Neizprosna smrt** je zopet posegla s svojo kočeno roko v vrste upokojene- ga učiteljstva ter v par dneh položila dva zaslužna veterana v hladni grob. Dne 15. avgusta t. l. so pokopali v Žirih starostu slov. učiteljstva Leopolda Božiča, ki je dočakal častitljivo starost 85 let, dva dni pozneje pa tu v Ljubljani štiri leta mlajšega Josipa Volkova, narodnega učitelja v pokoju. — Božič je bil rojen Idrjčan in je dovršil svoje študije na te- danji pripravnici kar doma, služboval pa je v Šturjah pri Vipavi, v Čabru na Hr- vatskem, v Polhovem gradu, v Planini pri Rakeku, v Grahovem in dolgo vrsto let v Zireh, kjer so ga hvaležni Žirovci izvolili svojim častnim občanom. Bil je sicer mož stare šole, ni pa prav nič za- ostajal za mlajšim naraščajem. Cesar se ni učil v šoli, je nadomeščal s svojo mar- ljivostjo in vestnostjo tako da je bil vedno med prvaki učiteljstva logaškega okraja. Več let je bil tudi član okrajnega šolskega sveta. — Jaromil Josip Volkov se je rodil na Suhorju v Brki- nih. Služboval je nekaj let v Cerknici, potem v Črnem vrhu nad Idrijo in na- zadnje v Lokavcu pri Ajdovščini. Bil je prepričan panslavist in je za te svoje ide- je v svojih mlajših letih često zastavil tudi svoje spretno pero. Ko je služboval v Cerknici, je širil med nami vsepovsod evangelijski slovenskega edinstva ter nas učil cirilice. Dopisovali smo si navadno s temi slovanskimi pismeni, kar pa že takrat e. kr. avstrijski gospodi ni bilo všeč. Vječnaja jima pamjat! — k.

— **Tovariši in tovarišice, ki so matu- rirali l. 1912.** na ljubljanskem učiteljišču, se sestanejo, kakor je bilo objavljeno, dne 9. septembra v hotelu »Tivoli« ob 5. popoldne. Vpeljani gostje dobrodošli!

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva. O POUKU ROČNIH DEL.

»Učiteljski Tovariš« je prinesel par člankov glede pouka ročnih del. Ti so mi bili v povod, da spišem tudi jaz par vrstic o tem pouku na ljudskih in meščanskih šolah. Mnenja katerega je moja tovari- šica v »Učit. Tov.« št. 7. in 8. t. l. glede napačne izobrazbe učiteljic žen. roč. del. sem deloma tudi jaz. Res je, da tudi pouk ročnih del včasih na ljudskih in me- ščanskih šolah ni popoln in ne odgovarja potrebam poznejšega življenja.

Izkušnja uč. da pač znaio mnoga dekleta in mlade žene kvačkati ali vezti, toda kako krpo vstaviti ali peto vplesti, tega na ne zmorejo.

Dobro je sicer, da znaio dekleta tudi taka dela, a dandanes je kvačkanje zan- kanje in vezenie »luksus«, medtem ko je krpanie oblek in perila nujna potreba. Kako pa naj bi žene krpale in mašile, če se tega nikoli učile niso? Gotovo na bi to lahko in rade storile, če bi se bile naučile teh del v šoli. Posebno na deželi, ko si dekleta po izstopu iz šole ne pridobe ni- kake nadaljne izobrazbe, je največje va- žnosti, da se nauče to, kar tako nujno ra- bijo v življenju, že v šoli. Priporočali bi se seveda v večjih krajih tudi dekliški nadaljevalni tečaji.

Iz lastne izkušnje mi je znano, in pre- pričana sem, da mi bode pritrdila velika večina mojih tovarišic, da se je treba bo- riti z mnogimi težkocami, bodisi z otroci, kakor tudi z njihovimi starši — zakaj deklice si napravljajo rajši lepa, če tudi ne prav potrebna dela, in tudi staršem je čestokrat ljubše, da delajo njih otroci le lepe, nove stvari. —

Dobro je, če izdelujejo otroci začet- kom šolskega leta različna popravila pri perilu, pri obleki in pri nogavicah — po- tem pa začno pridne učenke tudi z dru- gim lepimi ročnimi deli, katera uporab- liajo zase, za starše ali v gospodinjstvu. Pri teh delih se nauče obenem tudi raz- lične tehnike. Tako se vzpodbujajo mani marljive učenke dobre pa še bolj napre- dujejo.

Pri pouku ročnih del je treba upošte- vati tudi krajevne in premoženjske raz- mere. V krajih, kjer rede ovce, naj se po- zim v šoli mnogo plete: nogavice, roka- vice, čepice, jopice i. dr. S tem si ljudje, ki so po teh goratih krajih itak navadno ubožni mnogo prihranijo, in oblačila, sple- tena iz domače volne, so jako močna in trpežna. Pa ne samo pletti, temveč tudi presti naj se poučuje že v šoli. Toliko iz mojih vsakdanjih izkušenj. Moja želja bi bila, da bi se učni načrt žen. roč. del v tem smislu predručal.

Učiteljica ročnih del na Kočevskem.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

Mladinske organizacije in kmetijsko-na- daljevalne šole.

(Dalje.)

Kar se tiče šolske uprave, jo vodi poseben krajni šolski odbor, ki deluje sli- čno kakor krajni šolski svet. Vodstvo šole je v rokah voditelja, ki ga imenuje krajni šolski odbor in potrdi oblastna kmetijska uprava. Opozarjam pri tem na to, da ni treba, da bi bil voditelj šole ob- enem tudi učitelj za kmetijsko-prirod- oznanski pouk. Ta pouk, ki je seveda pred vsem važen in merodajen, je lahko v ro- kah katerega drugega učitelja. Voditelj šole ima vodstvo in upravo šole v rokah. On je obenem tudi poslovodja krajnega šolskega odbora.

Da se bodo kmetijsko-nadaljevalne šole v pripravnih krajih otvorile, bo naj- več ležeče na učiteljstvu. Učiteljstvo mo- ra dati potrebno pobudo, ono mora pre- vzeti potrebno propagando za vpeljavo teh šol. Učiteljstvo si bo naložilo s tem res nekaj več dela, ali to delo bo najhvalež- nejše, kar ga ima izven šole.

Ako imamo po raznih krajih obrtno- nadaljevalne šole, in sicer tudi po zaslu- gi učiteljstva, bi bilo žalostno, da ne bi prišli tudi do kmetijsko-nadaljevalnih šol, ki so kmetski mladini, med katero živi največ našega učiteljstva, vsaj tako po- trebne kakor so obrtno-nadaljevalne šole za obrtne sloje.

Misel, da bi se stanovska vzgoja kmetske mladine prepustila kmetijskim šolam, katera misel se je že tudi tu in tam izrazila od strani posameznih učite- ljev, in da naj ljudska šola ostane to, kar je, moram izpodbijati. Prvič nima kmetij- sko-nadaljevalna šola podajati tistega sistematično urejenega strokovnega pouka kakor ga imamo na kmetijskih šolah, ker je zato veliko premalo časa, in je mla- dina za popolen kmetijski pouk v starosti 14 let tudi premalo zrela. Kmetijsko-na- daljevalna šola ima popolnjevati pouk le v tistih predmetih, ki so posebno važni za praktični poklic kmetovalca, in ga ima poglobiti s kmetijsko-prirodoznanskim poukom. Razum tega ima vzbujati zani- manje za nadaljno strokovno izobrazbo in za obisk kmetijskih šol.

Drugič je na povdarjati, da je treba tega pouka vsi naši kmetski mladini po- deželi in da imamo za to veliko premalo kmetijskih šol.

Ljudska šola z vso svojo osnovo bo ostala še dolgo dolgo edina šola za kme- ski naraščaj in tej mladini mora ljudska šola z nadaljevalnim svojim delom poma- gati, da se bo v stanovskem pogledu bolj vzgojevala, kakor se je to dosedaj godilo.

Res, da je učiteljstvo na deželi upre- ženo na razne strani, Resnica pa je, da zanj ni hvaležnejšega dela in lepše naloge, kakor je nadaljevalna vzgoja kmetske mladine. Največ sadu bo prinesla dobra ljudska šola, ki bo z nadaljevalno šolo pri- vezala mladino na se.

Na ta način bo učiteljstvo po deželi največ pridobilo na svojem ugledu, na svoji veljavi in na svojem vplivu med kmetskim narodom. Hvaležna in zvesta mu bo mladina in hvaležni tudi starši. Zavladalo bo vse lepše razmerje med ljud- stvom in učiteljstvom, kakor ga imamo danes.

Posnemanja vredne so v tem oziru šolske razmere v češkoslovaški republi- ki. Tam imamo danes 218 kmetijsko-na- daljevalnih šol in sicer 124 na Češkem, 42 na Moravskem, 11 v Sleziji, 26 v Slo- vaški in 15 v Pod. Rusiji.

Viljem Rohrman, (Dalje prihodnjič.)

OBRTNO ZAKONOZNANSTVO KOT PREDMET NA OBRTNIH NADALJEVALNIH ŠOLAH.

(Učni načrt sestavi Milan Vauda, stro- kovni učitelj v Mariboru.)

Uvod.

Obrtno zakonoznanstvo je kot pred- met predpisano v 2. razr. obrtnih nad. šol po 1 uro tedensko. Namen tega pred- meta je, da spozna obrtni vajenec odred- be in predpise splošnega obrtnega reda vsaj v splošnem. Za njega je potrebno, da si zna pomagati sam, če ima opravka z različnimi državnimi oblastmi kakor tudi s strokovnimi zadrugami itd., in mu ni treba iskati pomoči drugod. Kot vajenec mora poznati pravice in dolžnosti vajen- cev, pomožnih delavcev, pomočnikov in mojstrov tudi katere pravice in dolžnosti ima napram občini in državi. Učitelj naj pojasni, kakšno stališče zavzema obrtnik v državi, da je razvoj obrtnega stanu nepotreben in niemu naobrazba preko- ristna. V zadnjih urah šolskega leta naj učitelj obravnava tudi snov iz splošnega državoznanstva, v kolikor ga že ni vple- tel med letom.

A. OBRTNIK V SVOJEM STANU.

I. Učenec (vajenec).

a) Volitev obrti. b) poizkusni čas. c) učna pogodba. č) delavska knjižica. d) dolžnosti vajenca. e) dolžnosti mojstra. f) obrtne šole, g) izpostavljanje del. h) va- jenci v semeniščih, i) učni čas, j) učno izpričevalo, k) pomočniška skušnja. l) po- trdilo samostojnega dela, m) izjava obrt. nad. šole n) pomočniško izpričevalo, o) učno pismo, p) pomočniška skušnja pri prostih in koncesioniranih obrtih.

H. Delavsko razmerje.

a) Vstop za pomočnika. b) delavska pogodba, c) izplačevanje. č) odpoved, d) obrtno razsodišče.

III. Varstvo delavstva.

a) Splošno varstvo (pred stroji, luč...), b) odmori, c) izjemne določbe za mladostne pomožne delavce, č) tovarne, d) nočno delo, e) nedeljski počitek, f) de- lovni predpisi, g) obrtni nadzorniki.

IV. Samostojen obrtnik.

a) Nastop obrti, b) vrste obrti, c) splošni pogoji, č) izključni vzroki, d) ino- zemci (reciprociteta), e) prijava obrti, f) vračunanje dela pri vojakihi, g) dispenze od sričeval h) obrtni list, i) zunanje zna- menje (firma), j) dovoljenje za obrtoval- nico, k) mojstrske skušnje.

V. Zavarovalnice.

Uvod: pomen, potreba, obveznost zavarovanja.

1. Delavsko zavarovanje proti nezgodam: a) v to primorani, b) priglasitev — plačevanje premij, c) službene listine, č) prijava nezgode, d) odškodnine — rente, e) v slučaju smrti f) pravica pri- tožbe.

2. Delavske bolniške zavarovalnice: a) statuti istih, b) okrajne bolniške blagaj- ne (pri nas), c) dolžnosti delodajalca (pri- jave) č) prispevki okrajni bolniški bla- gajni.

3. Pokojninsko zavarovanje: a) kdo sklene isto, b) predmet zavarovanja, c) invalidska pokojnina, č) vzgojnina, d) pla- čevanje premij.

4. Razna druga zavarovanja: proti poškodovanju, vlomu, tatvini, ognju, toči, poškodovanju pri transportu, nezgodam in zavarovanje oseb.

VI. Izvrševanje obrti.

a) kakšna dela sme izvrševati obrt- nik, b) prodajanje blaga.

VII. Kdaj ugasne pravica obrtovanja.

a) vzroki izgube pravice obrtovanja, b) nadaljevanje obrtovanja po dedičih.

VIII. Konkurenca.

a) koristi konkurence, b) reklama.

IX. Razprodaja.

a) kdaj se sme izvršiti razprodaja, b) razprodaje lahko škodujejo drugim obrtnikom, c) prošnja za dovoljenje raz- prodaje.

X. O znamkah, patent, merski uradi.

a) kaj so znamke, priglasitev istih, b) vzorci, modeli, c) predpisi o patentih, č) predpisi za merjenje posod in puncij- ranje.

XI. Naobrazba obrtnikov.

a) potreba naobrazbe, b) obrtna obrazovališča, c) nadaljevalne šole, č) na- vadne rokodelske šole, d) stanovske na- daljevalne šole (n. pr. za mojstrske skuš- nje...), e) šole za obrtne vodje, f) moj- strske šole (v zimskih tečajih), g) držav- ne obrtne šole, h) razne umetniške šole, i) stanovske šole za ženske, j) potujoči učitelji, k) razni inštituti, l) specialni kurzi, m) izložbe izdelkov (v šoli, oknih — razstave), n) muzeji.

XII. Zadruga.

a) Zmisel zadrug, b) obrtne zadruga, c) udje zadrug, č) pristop, d) statuti za- drug, e) skupščina pomočnikov f) dohod- ki in izdatki zadruga, g) zveze zadrug, h) zadrugi inštruktorji, i) o raznih in gospodarskih zadrugah (uvod, vrste, pri- meri postavnih predpisi).

XIII. Kredit, koristi denarnih vlog.

a) pojem kredit, b) osebni in realni kredit, c) kako in kje naj obrtnik išče kredit č) kontokorent.

XIV. Trgovske in obrtne zbornice.

a) delokrog, naloge trgovskih in obrtnih zbornic, b) sestava zbornic, c) iz- datki zbornic.

(Dalje prih.)

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—vp Društvo upokojenega učitelj- stva v Sloveniji v Ljubljani, Odbor je imel dne 9. avgusta t. l. svojo sejo. Skle- nilo se je, da se novi člani sprejemajo v

društvo le v prvem letu po njih stalni vpokojitvi, ko predložijo zdravniško spričevalo ali certifikat o svojem zdravju. Društvo nje, da v slučaju smrti kakga člana privede sorodniki pravočasno naznanijo društvu čas pogreba, da bo članom mogoče se istega udeležiti. — M. B.

—vp Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani je podarila tudi letos »Društvu vpokojenega učiteljstva v Sloveniji« lepo zvišano svoto, namreč 500 Din v društveni fond. Za ta blagi dar se iskreno zahvaljuje odbor »Društva vpok. učit. v Sloveniji«.

Naše narodno prosvetno delo.

PSIHA MAS IN NARODNO - PROSVETNO DELO.*

»Kakor so torej razlogi za čimhitrejšo, obširnejšo in globlje izobraževanje ljudskih mas radi naglega procesa splošne demokratizacije in socializacije pri nas posebno važni, tako so tudi očitni razlogi, da je ravno pri nas posebno potrebno, da z dobro preiščenim in močno organiziranim ljudskim izobraževanjem čimprej ozdravimo slabe posledice vojne, odstranimo njene razjede, pomirjamo, iztrezimo razburkane, zburkane in iz ravnotežja vržene ljudske mase in jim pomagamo, da zopet zadobe in še bolj razvijejo prejšnjo sposobnost v razsojanju o vseh onih vrednotah, ki jih je vojna premaknila.«

Nikola Radojčić, univ. prof.

Ko se je pojačalo spoznanje, kako odvisen je ves napredek človeštva od kulturne višine vsakega člana družbe, so se povečale tudi zahteve, ki se stavljajo na vsakega posameznika in ki delajo vsakogar soodgovornega.

V modernih demokratičnih državah ne more biti skladnega in stalnega napredka brez izobrazbe širokih množic, ki imajo odločevati o najvažnejših državnih poslih, in od čijih razpoložljivosti za vse smeri celokupnega državnega razvoja.

Preostaja samo, posebno pri mladih demokratičnih, da se prostrane mase pripravijo za tako odgovorne in dalekosežne posledice, da bi sicer ne dobile s svobodnimi ustavnimi in naprednimi zakoni v roke nevarnega orožja, s katerim bi delale ne za svoj in splošen napredek, marveč za svoj in tuj propad.

Proces demokratizacije in socializacije je danes splošen, silen in v zaletu, a demokratizacija družbe more biti le tedaj stalna in splošno koristna, če se visoko dvigne nivo izobrazbe širokih narodnih mas.

Ker je očitno tempo demokratizacije in socializacije sedaj zelo hiter, je potreba družabnega izobraževanja zelo aktualna in akutna, ker nastane sicer velika opasnost za državo in družbo, če se izročita odločitvam in razpoložljivim neizobraženim množicam, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti in svoje odgovornosti napram državi in družbi.

Ta opasnost se je jasno opazala in obsežno čutila že pred veliko svetovno vojno, od tedaj pa se je zelo povečala in preti z resno občo katastrofo, ki se more preprečiti le z dvignjenjem prosvetnega nivoja mas.

V vojni so se namreč povsodi in brezobzirno uničevale visoke in cenjene vrednote, v mnogih slučajih so se izkoreninili dobri začetki in v dviganju izobrazbenosti širokih ljudskih mas, namenoma so z velikim aparatom tukaj in tam podivjali množice, tirali jih nazaj, da bi jih v vojskovanju porabili v čimvečjo korist za vojno.

Narod je treba zopet dvigniti!

Ali delo med ljudstvom more biti — kar je posebno važno — dobro organizirano, pametno in temeljito urejeno in v vsakem slučaju vztrajno samo na osnovi prirojene in od starejših sprejete ljubezni do naroda.

Podlaga za delo med ljudstvom je ljubezen do njega. Brez globoke, močne in delotvorne ljubezni do naroda ne more biti uspešnega dela za njegovo izobraževanje, ker je ta osnova zavj.

* Odborniki iz brošure univ. prof. Nikola Radojčića »Delo dijaštva za narod«. Založba Jug — Ljubljana.

To je dolžna vsa naša družba, ali ker je doslej samo mladina dokazala, da je do gotove meje zmožna najhitreje in najpopolneje stresti raz sebe škodljive posledice vojne in najbolj se posvetiti delu za splošni dobroti, izvira tudi iz te sposobnosti in volje njena dolžnost, da ona v prvi vrsti opravlja ta posel.

Zato je delo za mladino prvo, da jo vzgojimo v tem smislu.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Zg. Polskava. — Dne 30. julija 1922 je priredila mladina trirazredne osnovne šole v Zg. Polskavi zaključno predstavo in sicer kar štiri igre: »Bratovska ljubezen«, »Škrat«, »Kaznovani šaljivec«, »Čista vest« ter deklamacije in petje. Ljudstvo, ki se ga je nabralo prav lepo število, je kar strmelo, kaj zmorejo otroci, celo iz 1. šolskega leta (Voika Reismanova). Ves trud za to krasno uspešno prireditev sta imela ga. dr. Reismanova ter njen oče naduč. Sabati in sin Baldo. Gledalci, ki so se izvršno zabavali in imeli edinele užitek, pač niso imeli pojma, koliko napora in požrtvovalnosti je bilo treba v dosego tako lepega uspeha. — R-r.

—po Gorenji Logatec. V proslavo poroke Nj. Velič. kralja Aleksandra I. s princesinjo Marijo je priredila tukajšnja šolska mladina z učiteljstvom dne 17. in 19. junija t. l. mladinski narodni igrokaz »Kralj Matjaž«. Priznati se mora, da je igra, ki jo posebno povzdigujejo krasne pesmi v splošnem izvršno uspela. Vsi igralci so svoje vloge dobro rešili. Prav primerno in slikovito so bili opravljeni: kralj Matjaž in Alenčica, puščavnik, škurat, vile, deklice v narodnih nošah, vojaki in drugi. Tudi petje, spremljavano z glasovirjem je bilo izborna.

S tako igro se v resnici pri mladini kakor tudi pri odraslih vzbujajo čute prave domovinske ljubezni. — Že tretjič po prevrtu je pokazala naša mladina, da se zna spretno kretati na odru. — Otroško navdušenje rodi med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učiteljstvu najljepše plačilo za trud, ki ga povzročajo otroške prireditve.

Po vzpodbudi učiteljstva so se v spomin kraljeve poroke nabirali v občini darovi za »Dečji dom kraljice Marije«. Občina je prispevala v ta namen 500 Din. a drugi domačini 434 Din, skupno 934 Din.

Književnost in umetnost.

—k Gospodarska geografija. Sestavil dr. Vinko Šarabon. Maloštevilni in vrhutega med tri države razkosani Slovenci ne bomo nikdar igrali važne politične vloge. Položaj naših bratov v Koročanu in ob sinji Adriji pa nam nalaga dolžnost, da vztrajamo v idealih svojih dedov: na prosvetnem polju stopiti med prve narode sveta ter se osvoboditi in okrepiti gospodarsko, vzgledujoč se po Čehih, Švicarjih in malih severnogermanskih narodih. Ne straši naj nas mali naš broj! vsaj gospodovati in izkoriščati niti ne želimo; tem lažje pa se poglobimo v svojih težnjah, tem smotnejše zasledujemo določno svoje cilje. Temelj stremljenju nam polaga Šola; toda šolski pouk ostane brezploden, če v praktičnem življenju ne nadaljujemo na njegovi osnovi. Geografija je veda o površini zemlje: površina je doslej človek skoraj nič ni pretvoril. Da se preživi, je sprva nabiral plodove in korenja, lovil na suhem in v vodi. Ko pa bera in lov nista več prehranjevala razmnoživših se množic, začel je gojiti koristne rastline in udomačil živali. Zatrli je zveri, ujede in zajede. Iztrebil je puščavo v travnik, preoral pašnik v njivo; tu goji koristne in potrebne rastlinske vrste, izboljšujoč in oplemenjujoč jih; uničuje pa plevel in neštete rastlinske zajedalce. Zemljedelcu je postavil vasi, sezidal mesta obrtniku, trgovcu in činovniku; da olajša promet, zgradil je ceste, pota, mostove ter končno železnice itd. Učeč se zemljepisja v šoli, občutili smo vedno spono političnih mej, često nevarnih in skrajno krivičnih. Nekako oddahneš se, čitajoč gospodarsko geografijo: bujno življenje vzplapolna na kopnem in vodah, pred očmi dozorevajo pestri plodovi neumornih rok. S pričujočim ličnim delom je Šarabon izpolnil zevajočo vrzel. Hvaležno bode temeljita njegova predavanja sprejel vsak izobraženec pa tudi priprost človek. Prepotrebno priročno knjižico je izročil vedno naraščajočemu številu trgovskih strokovnjakov, poklicanih, da zatro v trgovini nesolidno armado sušmarjev, verižnikov, navijalcev cen in drugih nikdar stihlj zajedalcev. Naprednemu kmetovalcu je odprl pogled po šir-

nem svetu. Narodnemu gospodarju je podal v kratki, jedrnat, lahkomljiv domaći besedi to, kar smo poprej iskali v mnogih spisih najboljih kulturnih narodov. Da je knjiga res dobra in posnetek najboljše, jamči nam že ime pisateljevo. Šarabon piše dokaj zanimivo in zelo pregledno. »Zgodovinski razvoj trgovine« zanima pač vsakogar. »Človek v naravi«, »kolonizacija« nam vzbudita mlade spomine, ko smo čitali Gerstäckerja. V »produkciji« se seznanimo z malone vsemi rastlinami, ki nam nudijo živež, odejo, leke in nasladih itd.; tu srečamo koristne živali ter prepotrebne in dragocene minerale. Kako neznan je jugoslovanska produkcija in kako primitivno trgujemo in prometujemo mi! Slušajoč »o morju«, vzklikamo z nesrečnimi vojniki Cira ml., thalassa, thalassa (morse, morje). »Gradba ladij in pristanišča« zaključujeta vzorno delo; »Naravno zaledje Jureta in Reke je slovarsko. S pristanišči imamo odprto pot v celi svet, tu na morju bomo dobili velikopoteznost in se oprostili ozkih teritorialnih spon. Več nego stoli (nemških, angleških, francoskih in italijanskih) spisov je proučil pisatelj (znan tudi kot odlični poliglott), polagajoč temelj prvi slovenski gospodarski geografiji. Odveč bi bilo knjigo posebej priporočati; želeli bi jej prav skoro druge izdaje; toda žal, podatki zadnjega desetletja (svetovna vojna) nam ne bi podali jasnejše slike nego je pričujoča.

Naša gospodarska organizacija.

—g Izkaz darov za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«.

Do 12. avgusta 1922. so poslane sledeče šole naslednje zneske: (navajamo samo šole ne pa imen darovalcev. Katere šole so vrnille nabiralne pole, znači prva številka število darovalcev in darovalk, druga pa — debelo tiskana znesek v dinarjih.)

Maribor mesto: Deška I. 11—75, deška II. 5—50, deška III. 10—50, deška IV. 2—50, deklška I. 2—38, deklška II. 2—40, deklška III. 2—40, deklška IV. 2—30, deška meščanska 13—65, deklška meščanska I. 3—30, državno moško učiteljske 14—78, Pavel Unger, nadučit. v pok. 5, Anton Farčnik ravnatelj v pok. 25. Skupaj torej 576 Din. Odzvale so se vse šole razun ene. In Mariborčani ne bodo sami potrebovali UD!

Maribor okolica: Fram 5—25, Studenti deška 8—50, Studenti deklška 6—30, Ruše 5—50, Hoče 5—24, Pobrežje 9—45, Slivnica pri Mariboru 5—35, Sv. Lovrenc nad Mariborom 5—50, Rače 4—20, Limbuš 5—50, Puščava 3—30, Tezno 3—15, Zg. Kungota 2—15, Sp. Kungota 2—20, Radvanje 6—60, Sv. Križ pri Mariboru 2—10, Krčevina 13—115, Sv. Duh na Ostrem vrhu 2—20, Sv. Jakob v Slov. goricah 5—50, Šmarjeta ob Pesnici 4—85, Kamnica—50, Podova 3—15. Skupaj 22 šol 864 Din. Kje je pa še drugih 13 šol? Če jim ni za UD, naj bi vsaj počastile spomin velikega pionirja!

Sv. Lenart v Slov. goricah: Sv. Jurij v Slov. goricah 4—16, Sv. Barbara pri Vurbergu 3—25, Sv. Trojica 4—25, Sv. Benedikt 4—25, Sv. Anton 5—25. Skupaj 5 šol 116 Din. Dva svetnika sta pozabila na UD in na pok. Nerata! Kaj je vzrok?

Današnji izkaz izkazuje skupno vsoto 1556 Din. Vzel sem 3 najboljše okraje. Prihodnjiki pridejo drugi, manj razveseljivi na vrsto. — Za odbor UD — Hren.

Iz naše stanovske organizacije.

II. pokrajinska skupščina UJU poverj. Ljubljana dne 2. in 3. sept. na Bledu.

Delegati:

XXIX. Kranjsko učit. društvo. — Delegata: 57. Luznar Fran — Primskovo pri Kranju; 58. Lapažne Josip — Cerklje pri Kranju. — Namestniki: 57. Miklavčičeva Janja — Kranj; 58. Hajnrharjeva Dora — Trboje.

XXX. Savinjsko učit. društvo. — Del.: 59. Koch Dore — Loke; 60. Mikličeva Minka. — Nam.: 59. Mikličeva Julija — obe Gomilski; 60. —?

XXXI. Šmarsko - rogaško učit. društvo. — Del.: 61. Šumer Hinko — Šmarje pri Jelšah; 62. Verk Miloš — Sv. Križ pri Rog. Slatini. — Nam.: 61. Volavšek Anton — Sv. Ema; 62. Leckerjeva Tilka — Št. Vid pri Grobelnem.

Moralna stanovska dolžnost vseh delegatov je, da se udeležijo skupščine dne 3. septembra. — Člani odsekov morajo biti vsekakor prisotni že v soboto

2. septembra dopoldan, ko se prično razprave v odsekih. Istotako vsi člani širjega sosveta, ki ga tvorijo poleg članov ožjega sosveta vsi predsedniki okrajnih učit. društev. Člani odsekov so: 1. Stanovsko - polit. odsek: Rajšp Josip, Črnagoj Fran, Šumer Hinko, Škulj Andrej, Sodnikova Marija; 2. Časnikarsko - književni odsek: Dimnik Ivan, Plesničar Pavel, Hren Anton, Zupančičeva Vita; 3. Pedagoško - didaktični odsek: Hočevar Maks, Fleré Pavel, Černej Ivan, Scheligova Irma; 4. Gospodarski odsek: Lapažne Josip, Bernot Ivan, Likozar Anton, Pristovšek Fran, Voglar Fran.

V zadevi polovične voznine: Vsi udeleženci skupščine bodo imeli na prgaht južne železnice 50% za II. ali III. razred popusta od izhodne postaje do Ljubljane gl. k. Odprava se vrši na ta način, da kupi vsak udeleženec pri vstopni postaji celo enosmerni voznik v isto istotam zahteva, da se mu žigosa z mokrim postajnim dnevniim žigom. Tako žigosa na karta velja v zvezi z izkaznico tudi za povratek, torej v Ljubljani karte ni oddati. Prekinjenje vožnje ni dopustno. Ugodnost polovične voznine velja od 30. avgusta do 6. septembra t. l. Primereno število izkaznic razpošljemo te dni na vse predsednike okrajnih društev, ker jih je vsem posameznim nemogoče dostaviti. Dobiti je izkaznice tudi pri strokovnem tajništvu v »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani. — Na obratno stran izkaznice mora vsakdo napisati sledečo klavzulo: Z odlokom št. 3077/II/22 obrat. ravnat. juž. žel. domoljen 50% popust voznih cen potniških vlakov za enkratno vožnjo od vstopne postaje do Ljubljane gl. k. in nazaj v času od 30. avgusta do 6. septembra t. l. — Prednjo stran izkaznice je istotako izpolniti. Le tako izpolnjene izkaznice imajo veljavo.

Za državne proge še nimamo doslej na našo vlogo na ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu nikake rešitve. Na našo ponovno brzojavno urgenco čakamo odgovora. Čim dospe dovoljen odgovor, obvestimo pravočasno. Izkaznice bi v tem slučaju veljale iste kot za južno železnico.

Važno za vse udeležence naše pokrajinske skupščine na Bledu.

Vsi oni tovariši ozir. tovarišice, ki se udeležijo 2. pokr. skupščine na Bledu ter reflektirajo na hrano in stanovanje, prosim, da mi to javijo na dopisnici najkasneje do 31. t. m., in sicer za koliko dni. Za one, ki bi tega ne sporočili do omenjenega dne, odbor ne more poskrbeti za stanovanje. Ob prihodu na Bled naj se vsak udeleženec javi v pisarni zdraviliške komisije v »Blejskem domu«, kjer dobi nakazilo za stanovanje ozir. hrano.

Cene posteljam za eno noč bodo od 6—12.50 Din. — Kosilo: 1. Juha, meso, dve prikuhli 11.50 Din; 2. Juha, pečenska, dve prikuhli 13.50 Din; 3. Kosilo pod 1. in 2. z močnato jedjo 2.50 Din več. — Večerja od 10—12 Din.

Toliko v vrednost da se ne bo kdo ustrašil Bleda, ki je razkričan kot drag ter vsled tega mogoče ne bi prišel na skupščino. — Leopold Baebler, učitelj, Bled I.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Gospodarska geografija. Sestavil dr. Vinko Šarabon. Cena vezani knjigi Din 45.— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

—kpl Češkoslovaška republika. Sestavil dr. Vinko Šarabon. Izdala in založila »Društvena nabavna zadruga v Ljubljani«. Natisnila »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani. — O knjigi obširneje še izpregovorimo in enako o »Gospodarski geografiji« dr. Vinka Šarabona, ki jo zgoraj omenjamo.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 544/II.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Po odredbi višjega šolskega sveta z dne 3. julija 1922, št. 6994, se razpisuje na petrazredni deški osnovni šoli v Slov. Bistriči služba za učitelja v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do dne

24. septembra 1922.

pri krajnem šolskem svetu v Slov. Bistriči.

Okrajni šolski svet slovenjebistriški v Mariboru, dne 19. avgusta 1922.